

Zlatá zberateľská minca Bratislavské korunovácie – 275. výročie korunovácie Márie Terézie

Národná banka Slovenska vydala 19. mája 2016 zlatú zberateľskú mincu s tematikou bratislavské korunovácie – 275. výročie korunovácie Márie Terézie

Minca realizovaná podľa návrhu akad. mal. Vladimíra Pavlicu

Minca je v poradí piatou z tematického okruhu bratislavských korunovácií. Prvú vydala Národná banka Slovenska v roku 2005 na pripomenutie 350. výročia korunovácie Leopolda I., v roku 2008 nasledovala minca k 400. výročiu korunovácie Mateja II., v roku 2012 minca k 300. výročiu korunovácie Karola III. a v roku 2014 bola emitovaná minca k 400. výročiu korunovácie Maximiliána. Cieľom vydávania týchto mincí je pripomenúť verejnosti významné obdobie v dejinách Bratislavy, ktorá bola od roku 1536 hlavným mestom Uhorska, sídlom Uhorského snemu a korunovačným mestom uhorských kráľov. V priebehu rokov 1563 až 1830 bolo v Dóme sv. Martina korunovaných jedenásť panovníkov vrátane Márie Terézie ako jedinej panovníčky. Okrem toho sa tu uskutočnili aj korunovácie ôsmich manželiek panovníkov.

Otec Márie Terézie cisár Karol VI. nemal mužského potomka, preto sa jej snažil rôznymi zmluvami a dohodami zabezpečiť bezproblémový nástup na trón, čo sa mu však nepodarilo. Po jeho smrti (1740) totiž európske mocnosti na čele s Pruskom začali útok na jej dedičstvo a Mária Terézia musela o svoje práva celé roky bojovať. Verné jej zostali len uhorské stavy, ktoré ju uznali za otcovu nástupníčku, podporovali ju vo vojnách a súhlasili s jej korunovaním za uhorskú kráľovnú. Za

deň korunovácie určili 25. jún 1741. Veľkolepá korunovačná omša sa konala v Dóme sv. Martina a zúčastniť sa na nej mohli len najvyššie postavení uhorskí cirkevní a svetskí magnáti. Podľa starobylého zvyku vystúpila potom kráľovná na koni na vrch korunovačného pahorka pri brehu Dunaja a zložila prísahu na ochranu krajiny. Na Bratislavu Mária Terézia nikdy nezabudla. Vďaka jej vplyvu a častým návštevám vzrástol význam mesta, budovali sa nové domy a paláce. Za jej panovania sa uskutočnili aj veľké architektonické úpravy hradu, na ktorých pracovali významní architekti. Hoci žila trvalo v letnej rezidencii Schönbrunn pri Viedni, pomerne často sa do Bratislavy vracala, najmä v období po roku 1765, v čase, keď na hrade žila jej dcéra Mária Kristína s manželom. Mária Terézia patrí k najvýznamnejším a najznámejším panovníkom korunovaným v Bratislave. V priebehu svojej vlády (1740 – 1780) na princípe osvietenstva postupne zreformovala prakticky každú oblasť verejného a hospodárskeho života. Počas panovania si získala úctu a obdiv pre svoju štátnickú, politickú a reformnú činnosť i rešpekt protivníkov. Zomrela vo Viedni 29. novembra 1780.

(Pokračovanie na 3. str. obálky)

Zlatá zberateľská minca Bratislavské korunovácie – 275. výročie korunovacie Márie Terézie

(Pokračovanie z 2. str. obálky)

Na výtvarný návrh mince vyhlásila Národná banka Slovenska v júli 2015 verejnú anonymnú súťaž, do ktorej bolo predložených devätnásť výtvarných prác od šestnástich autorov. Komisia na posudzovanie výtvarných návrhov pamätných mincí a zberateľských mincí hodnotila tieto návrhy v októbri 2015. Odbornými poradcami boli PhDr. Tünde Lengyelová, CSc., zástupkyňa Historického ústavu SAV, a historik PhDr. Štefan Holčík, CSc.

Na základe odporúčania odbornej komisie schválila Banková rada NBS na realizáciu výtvarný návrh akad. mal. Vladimíra Pavlicu, ktorému bola udelená prvá cena. Komisia ocenila veľmi dobré vystihnutie zadanej témy, kvalitné výtvarné spracovanie návrhu a vyzdvihla neobvyklé vloženie medailónu v tvare oválu do kruhového mincového poľa na oboch stranách. Pozitívne hodnotila aj historickým reáliám zodpovedajúce stvárnenie veduty Bratislavy a motívov z korunovačného sprievodu na averze a portrét mladej kráľovnej na reverze.

Druhá cena nebola v súťaži udelená. Zníženú tretiu cenu získali tri návrhy.

Návrh akad. soch. Michala Gavulu zaujal vystihnutím témy a spracovaním scény z korunovacie na averze a portrétu kráľovnej na reverze, vhodne doplneného fragmentom architektúry z korunovačného Dómu sv. Martina.

Na návrhu akad. soch. Ivana Řeháka komisia vyzdvihla najmä stvárnenie averzu, ktorému dominuje zobrazenie anjela z výzdoby korunovačného Dómu sv. Martina od významného barokového sochára Georga Rafaela Donnera. Pri spodnom okraji mince je zaujímavé doplnené siluetou postáv hlavných aktérov korunovacie – kráľovnej, biskupa a palatína. Autor pri tvorbe zohľadnil proof vyhotovenie mince, na ktorom by preleštené postavy vystupovali z okolitého matného reliéfu. Na reverze je zobrazený portrét mladej panovníčky.

Pozitívom návrhu autora Karola Lička sú podľa komisie dobre stvárnené historické prvky charakterizujúce dobu. Na averze je to dobová podoba hradu, podhradia a korunovačného sprievodu, ktoré vhodne doplnia zobrazenie oboch strán korunovačného žetónu Márie Terézie. Na reverze je portrét panovníčky s korunou nesenou anjelmí, s vedutou mesta a korunovačným zhromaždením v pozadí. Hodnotu návrhu znásobuje súlad averzu a reverzu a použitý kruhopis, ktorý ohraničuje ozdobný prvok – perlovec.

Zlatá zberateľská minca v nominálnej hodnote 100 eur má priemer 26 mm a hmotnosť 9,5 g. Bola

vyrazená zo zlata s rýdzosťou 900/1000 v Mincovni Kremnica v počte 4 300 kusov v proof vyhotovení. Jej hrana je vrúbkovaná.

Dagmar Flaché
Foto: Štefan Fröhlich

Znížená 3. cena akad. soch. Michal Gavula

Znížená 3. cena akad. soch. Ivan Řehák

Znížená 3. cena Karol Lička

